

## Soạn bài: Tìm hiểu chung về phép lập luận chứng minh

### TÌM HIỂU CHUNG VỀ PHÉP LẬP LUẬN CHỨNG MINH

#### I. KIẾN THỨC CƠ BẢN

1. Trong đời sống, chúng ta vẫn thường làm sáng tỏ một việc gì đó cho người khác thấy hoặc làm cho ai đó tin vào nhận định của mình. Người ta chỉ có thể tin vào nhận định của ai đó khi nhận định đó có căn cứ đúng đắn, dựa trên những sự thật được thừa nhận. Chẳng hạn, em sơ ý đánh rơi một chiếc bút máy rất quý, em biết có một bạn ở lớp khác (không quen em) nhặt được, em gấp để xin lại nhưng bạn đó muốn em chứng tỏ được rằng chiếc bút máy đó là của em. Trong tình huống này, em phải làm gì? Em phải chứng minh cho bạn đó tin rằng chiếc bút máy đó là của em. Làm thế nào để bạn đó tin? Em không thể chỉ giải thích suông, cần đưa ra những chứng cứ xác thực, ví dụ: trên thân bút có khắc tên em, loại mực trong bút, một vết sứt nhỏ ở bên trong ruột bút, một bạn khác cùng xác nhận chiếc bút đó đúng là của em,...

Vậy, chứng minh là gì?

Chứng minh là dùng cái được thừa nhận là đúng, có thật để chứng tỏ một điều gì đó là đáng tin.

2. Đọc bài văn nghị luận sau và trả lời câu hỏi:

#### ĐỪNG SỢ VẤP NGÃ

Đã bao lần bạn vấp ngã mà không hề nhớ. Lần đầu tiên chập chững bước đi, bạn đã bị ngã. Lần đầu tiên tập bơi, bạn uống nước và suýt chết đuối phải không? Lần đầu tiên chơi bóng bàn, bạn có đánh trúng bóng không? Không sao đâu vì ...

Oan Đi-xnây từng bị toà báo sa thải vì thiếu ý tưởng. Ông cũng ném mìn phá sản nhiều lần trước khi sáng tạo nên Đi-xnây-len.

Lúc còn học phổ thông, Lu-i Pa-xơ chỉ là một học sinh trung bình. Về môn Hoá, ông đứng hạng 15 trong số 22 học sinh của lớp.

Lép Tôn-xtôi, tác giả của bộ tiểu thuyết nổi tiếng Chiến tranh và hoà bình, bị đình chỉ học đại học vì "vừa không có năng lực, vừa thiếu ý chí học tập".

Hen-ri Pho thất bại và cháy túi tới năm lần trước khi thành công.

Ca sĩ ô-pê-ra nổi tiếng En-ri-cô Ca-ru-xô bị thầy giáo cho là thiếu chất giọng và không thể nào hát được.

Vậy xin bạn chớ lo sợ thất bại. Điều đáng sợ hơn là bạn đã bỏ qua nhiều cơ hội chỉ vì không cố gắng hết mình.

(Theo Trái tim có điều kì diệu)

a) Xác định luận điểm chính của bài văn Đừng sợ vấp ngã. Tìm những câu văn mang luận điểm.

Gợi ý:

- Nhan đề của bài văn thể hiện luận điểm chính đừng sợ vấp ngã. Bài văn sử dụng phép lập luận chứng minh để thuyết phục về luận điểm này.

- Các câu mang luận điểm:

+ Đã bao lần bạn vấp ngã mà không hề nhớ. Lần đầu tiên chập chững bước đi, bạn đã bị ngã. Lần đầu tiên tập bơi, bạn uống nước và suýt chết đuối phải không? Lần đầu tiên chơi bóng bàn, bạn có đánh trúng bóng không? Không sao đâu vì ...

+ Vậy xin bạn chớ lo sợ thất bại. Điều đáng sợ hơn là bạn đã bỏ qua nhiều cơ hội chỉ vì không cố gắng hết mình.

b) Bài văn đã lập luận như thế nào để chứng minh cho luận điểm đừng sợ vấp ngã? Các sự thật được dẫn ra có đáng tin cậy không? Các sự thật này có tác dụng như thế nào trong phép lập luận chứng minh mà người viết xây dựng?

Gợi ý:

Người viết đưa ra những dẫn chứng hết sức xác thực. Toàn là những tên tuổi lẫy lừng mà không ai không biết. Nghĩa là những sự thực dẫn ra mặc nhiên đều được thừa nhận. Điều này quyết định đến độ thuyết phục của luận điểm và cùng với lí lẽ chặt chẽ tạo nên một lập luận chứng minh hoàn chỉnh.

## II. RÈN LUYỆN KĨ NĂNG

1. Xác định luận điểm chính của bài văn sau:

### **KHÔNG SỢ SAI LẦM**

Bạn ơi, nếu bạn muốn sống một đời mà không phạm chút sai lầm nào, làm gì được đấy, thì đó hoặc là bạn ảo tưởng, hoặc là bạn hèn nhát trước cuộc đời.

Một người mà lúc nào cũng sợ thất bại, làm gì cũng sợ sai lầm là một người sợ hãi thực tế, trốn tránh thực tế, và suốt đời không bao giờ có thể tự lập được. Bạn sợ sặc nước thì bạn không biết bơi; bạn sợ nói sai thì bạn không nói được ngoại ngữ! Một người mà không chịu mất gì thì sẽ không được gì. Sai lầm cũng có hai mặt. Tuy nó đem lại tổn thất, nhưng nó cũng đem đến bài học cho đời.

Khi tiến bước vào tương lai, bạn làm sao tránh được sai lầm? Nếu bạn sợ sai thì bạn chẳng dám làm gì. Người khác bảo bạn sai chưa chắc bạn đã sai, vì tiêu chuẩn đúng sai khác nhau. Lúc đó bạn chớ ngừng tay, mà cứ tiếp tục làm, dù cho có gặp trắc trở. Thất bại là mẹ của thành công.

Tất nhiên bạn không phải là người liều lĩnh, mù quáng, cố ý mà phạm sai lầm. Chẳng ai thích sai lầm cả. Có người phạm sai lầm thì chán nản. Có kẻ sai lầm rồi thì tiếp tục sai lầm thêm. Nhưng có người biết suy nghĩ, rút kinh nghiệm, tìm con đường khác để tiến lên.

Những người sáng suốt dám làm, không sợ sai lầm, mới là người làm chủ số phận của mình.

(Theo Hồng Diễm)

Gợi ý: Nhan đề Không sợ sai lầm chính là luận điểm chính của bài văn.

2. Tìm những câu văn mang luận điểm chính của bài văn trên.

Gợi ý: Để chứng minh cho luận điểm không sợ sai lầm, bài viết đã triển khai những luận điểm nhỏ nào?

Các câu mang luận điểm:

- Bạn ơi, nếu bạn muốn sống một đời mà không phạm chút sai lầm nào, làm gì được nấy, thì đó hoặc là bạn ảo tưởng, hoặc là bạn hèn nhát trước cuộc đời.

- Sai lầm cũng có hai mặt. Tuy nó đem lại tổn thất, nhưng nó cũng đem đến bài học cho đời.

- Thất bại là mẹ của thành công.

- Những người sáng suốt dám làm, không sợ sai lầm, mới là người làm chủ số phận của mình.

3. Trong bài văn trên, để chứng minh luận điểm của mình, người viết đã đưa ra những lí lẽ nào?

Gợi ý: Các lí lẽ:

- Không chịu mất thì cũng chẳng được gì: Một người mà lúc nào cũng sợ thất bại, làm gì cũng sợ sai lầm là một người sợ hãi thực tế, trốn tránh thực tế, và suốt đời không bao giờ có thể tự lập được. Bạn sợ sặc nước thì bạn không biết bơi; bạn sợ nói sai thì bạn không nói được ngoại ngữ!

- Khó tránh được sai lầm trên con đường bước vào tương lai: Nếu bạn sợ sai thì bạn chẳng dám làm gì. Người khác bảo bạn sai chưa chắc bạn đã sai, vì tiêu chuẩn đúng sai khác nhau. Lúc đó bạn chớ ngừng tay, mà cứ tiếp tục làm, dù cho có gặp trắc trở. Thất bại là mẹ của thành công.

- Không liều lĩnh, mù quáng, cố ý mà phạm sai lầm mà phải biết suy nghĩ, rút kinh nghiệm: Tất nhiên bạn không phải là người liều lĩnh, mù quáng, cố ý mà phạm sai lầm. Chẳng ai thích sai lầm cả. Có người phạm sai lầm thì chán nản. Có kẻ sai lầm rồi tiếp tục sai lầm thêm. Nhưng có người biết suy nghĩ, rút kinh nghiệm, tìm con đường khác để tiến lên.

4. So sánh với cách lập luận của bài văn trên với cách lập luận của bài Đừng sợ vấp ngã.

Gợi ý: Để lập luận chứng minh, trong bài Đừng sợ vấp ngã, người viết đã sử dụng lí lẽ và nhân chứng, còn ở bài Không sợ sai lầm người viết sử dụng lí lẽ và phân tích lí lẽ.